

VASTINE

VIRTAIN KAUPUNKI
VIRTAIN KESKUSTAAJAMAN OSAYLEISKAAVAN MUUTOS

Virtain Keskustaaajaman osayleiskaavan muutos on ollut luonnoksena nähtävillä 15.12.2022–18.1.2023. Kaavaluonnoksesta ei saatu yhtään mielipidettä osallisilta. Kaavaluonnoksesta on saatu Pirkanmaan ELY-keskuksen, Pirkanmaan maakuntamuseon sekä Virtain seurakunnan lausunnot. Pirkanmaan liitolta ei ollut lausuttavaa kaavaluonnoksesta. Kaavan laatijana olen tehnyt lausuntoihin vastineet.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Pirkanmaan ELY-keskus (12.12.2022) Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) mukaan yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen (MRL 35 §). Pienialaisella yhtä rakennuspaikkaa koskevalla yleiskaavalla ei voida yhteensovittaa toimintoja lain tarkoittamalla tavalla, vaan menettely muistuttaa enemmän poikkeamislupamenettelyä, jossa yhden rakennuspaikan osalta ratkaistaan edellytykset kaavan mukaisesta maankäytöstä poikkeamiselle. Yleiskaava on tarkoitettu kunnan suunnitelmallisen kehittämisen ohjauskeinoksi. Yleiskaavan pääasiallinen tehtävä on ohjata asemakaavoitusta. Yleiskaava voidaan kuitenkin käyttää myös suoraan rakentamista ohjaavana tietyn maankäyttö- ja rakennuslain 44 ja 72 §:ssä säädettyin ehdoin. MRL 44 §:n määräys yleiskaavan käyttämisestä rakennusluvan perusteena ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella. Saman lainkohdan 2 momentin mukaan yleiskaavan käytöstä rakennusluvan perusteena ranta-alueella säädetään 72 §:ssä. MRL 72 §:n mukaan rakentamisen rantavyöhykkeellä tulee perustua joko asemakaavaan tai oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Ranta-alueella rakentamista suoraan ohjaavan yleiskaavan on täytettävä MRL 39 §:n mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset lisäksi myös MRL 73 §:ssä tarkoitettujen erityisten sisältövaatimukset. MRL 73 §:ssä tarkoitettujen kaavamuodot rantaosayleiskaava ja ranta-asemakaava ovat tarkoitettu pääasiassa lomarakentamisen ohjaamiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen esitöiden (HE 251/2016 vp) mukaan suoraan yleiskaavan nojalla toteutettava rakentaminen voi olla myös muuta, kuin omarantaista loma-asutusta.	MRL 35 §:n mukaan yleiskaava voidaan laatia myös maankäytön ja rakentamisen ohjaamiseksi määrättyllä alueella. Virtain kaupunki on katsonut, että suunnittelualue muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Osayleiskaavan muutoksella ei ole valtakunnallista tai merkittävää maakunnallista vaikutusta.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Yleiskaava ei kuitenkaan ole riittävä suunnitteluväline, jos rakentaminen vaatii yksityiskohtaista suunnittelua esimerkiksi tiestön, vesihuollon ja ympäristöön sopeuttamisen vuoksi. Tiiviin ja tehokkaan rakentamisen ohjaus edellyttää aina asemakaavatasoista suunnittelua. Siten myöskään MRL 72 §:n mukainen yleiskaava ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asema-kaavan laatimista. Puttosten alueelle on muodostunut varsin tiivis taajama, jonka osaksi nyt kyseessä olevan osayleiskaavamuutoksen asuinrakennus liittyisi. Puttosten alue on osoitettu maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueeksi. Maakuntakaavan selostuksen mukaan "YKR-aineiston (Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä) taajamakriteerit ylittäviltä asemakaavoittamattomilta alueilta on harkinnanvaraisesti valittu sellaisia alueita maakuntakaavan taajamatoimintojen alueiksi, joissa tarve yhdyskuntarakenteen ratkaisemiseksi asemakaavoituksella on akuutein tai joille arvioidaan suuntautuvan huomattavassa määrin rakentamisen painetta. " ELY-keskus on lausunut nyt muutoksen kohteena olevan Virtain keskustaajaman osayleiskaavan ehdotusvaiheessa vuonna 2015, että "Puttosenjärven ranta-alue on osa Pirkanmaan maakuntakaavassa taajamatoiminnoille merkitystä Puttosen alueesta. Näin ollen sitä ei tule yleiskaavassa erottaa asemakaavoitettavaksi tarkoitettusta AP-alueesta". Lisäksi ELY-keskus on lausunut tarpeesta poistaa suoran rakennusluvan myöntämisen mahdollistava merkintä rannoille sijoituville AOM-alueilta, koska "yleiskaavaan ei liity sellaisia rakennuspaikkakohtaisia selvityksiä, joiden perusteella voitaisiin katsoa selvityksi pysyvän asumisen edellytykset asemakaava-alueen ulkopuolella". Vesihuolto ja pohjavesien suojele Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 3 §:n mukaan ELY-keskuksen tehtävänä on valvoa yleistä etua ympäristö- ja vesiasioissa. ELY-keskus on myös vesihuoltolain 4.2 §:n mukainen valvontaviranomainen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ei ole kirjattuna Virtain kaupungin vesihuoltolaitosta, eikä Virtain vesiosuuskuntaa, joilta tulee pyytää lausunnot. Lisäksi lausunto on tarpeen pyytää kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta ja terveydensuojeluviranomaiselta. Kaavaselostuksessa ei oteta kantaa, miten yleiskaavaa laadittaessa on otettu huomioon yleiskaavan sisältövaatimukset. Erityisesti tämän kaavamuutoksen osalta merkittäviä sisältövaatimuksia ovat mahdollisuudet vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla (MRL 39 § 2 momentin 4 kohta) sekä vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen (MRL 73 § 1 momentin 2 kohta). Kaavaselostus on pohjavesialueen pohjavesiolosuhteiden (mm. maaperä, pohjaveden pinnakorkeus ja pohja-	Suunnittelualueen ja sen lähialueiden asemakaavoituksen käynnistäminen ja tarkoituksenmukaisuus ovat Virtain kaupungin harkittavissa. Osayleiskaavamuutos ei poista mahdollisuutta alueen myöhempään asemakaavoitukseen, eikä laadinnassa oleva osayleiskaavan muutos myöskään vaikeuta alueen asemakaavoitusta. Virtain kaupunginhallitus harkitsee lausunnon pyytämistä kaupungin vesihuoltolaitokselta, Virtain vesiosuuskunnalta, kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta sekä kaupungin terveydensuojeluviranomaiselta kaavaehdotusvaiheessa. Kaavaluonnoksessa kaavan yleismääräyksissä on määrätty jätevesien käsittelystä ja jätehuollosta sekä pohjavesialueesta. Nämä kaavaluonnoksen määräykset on

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
veden virtaussuunta) osalta puutteellinen. Kaavamuutoksen alue sijoittuu vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle. Puttosharjun 1-luokan pohjavesialue on luokiteltu riskialueeksi (kemiallinen riskialue) valtioneuvoston hyväksymässä Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa kaudelle 2022-2027. Virtain kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä on määrätty, että pohjavesialueella ei maaperään saa johtaa puhdistettujakaan jätevesiä, vaan ne on johdettava pohjavesialueen ulkopuolelle. Kaava-alue sijoittuu myös vedenottamon suojavyöhykkeelle. Länsi-Suomen vesioikeuden päätös 26/1984: Kaavakartalla ja -määräyksissä tulisi pohjavesialueen lisäksi esittää myös vedenottamon suoja-alueet (tässä kaukosuojavyöhyke) ja viittaus päätökseen (lupaehdot). Vedenottamon kaukosuojavyöhykkeellä jätevesien imeyttäminen maahan on kiellettyä. Virtain kaupungin pohjavesien suojelusuunnitelman mukaan Puttosharjun pohjavesialue kuuluu vesihuoltolain määrittelemiä ja kaupunginvaltuuston hyväksymiä toiminta-alueisiin, joilla kiinteistön on pakko liittyä viemärijärjestelmään. Nyt kyseessä oleva rakennuspaikka ei kuitenkaan kuulu vesihuoltolain (119/2001) 8 §:n mukaisesti hyväksytyyn vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen jätevesihuollon osalta. Kaupunginvaltuustossa 21.6.2010 hyväksytyyn Virtain vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaan viemäriverkoston toiminta-alueita on suunniteltu laajennettavaksi Puttosten alueella, mutta toimenpiteitä ei ole toteutettu. Suunnitelmassa esitetty toiminta-alueen laajennus ei myöskään ole koskenut nyt kyseessä olevaa kiinteistöä. Virtain keskustaajaman yleiskaava on vesihuoltosuunnitelmaa laadittaessa ollut vireillä ja siinä on päädytty osoittamaan seurakunnan maille loma-asuntorakentamiskohtia ympärivuotisen asumisen sijasta. Vesihuoltolain 12 §:n mukaan vesihuoltolaitoksen tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohtat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä. Liittämiskohtien sijainnin takia kiinteistön liittämistä laitoksen verkostoon ei saa aiheuttaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia. Virtain kaupunki on aloittanut vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittämisen. Suunnitelmaa on käsitelty teknisen lautakunnan kokouksessa 13.12.2022 § 117. Yleiskaavamuutoksen vaikutusten arviointi ELY-keskus kiinnittää huomiota myös siihen, että kaavaselostuksessa esitetty vaikutusten arviointi on suppea, eikä ota huomioon MRL 9 §:ssä edellytetyt kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaa suunnittelua ja sen edellyttämiä tutkimuksia ja selvityksiä. Sen, että yleiskaava on tarkoituksenmukaisesti rajattu koskemaan vain yhtä rakennuspaikkaa, ei supista selvitystarpeita niiltä osin, kuin kaavalla on rajattua aluettaan laajempia vaikutuksia.	osoitettu kaavakartalla 21.9.2017 voimaan tulleen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan mukaisesti. Vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen on kiinnitetty huomiota kaavaluonnoksessa. Kaavaluonnoksessa on asiaankuuluvasti huomioitu myös alueen kuuluminen osaksi tärkeää pohjavesialuetta. Kaavaselostuksen pohjavesitietoja täydennetään ennen kaavaehdotusvaihetta. Maaperän tiedot on osoitettu kaavaselostuksen kohdassa Luonnonympäristö. Vesioikeuden päätöksen 26/1984 mukaan suunnittelualue sijoittuu osittain vedenottamon kaukosuojavyöhykkeelle. Kaukosuojavyöhykkeen merkintä ja määräys lisätään kaavakartalle ennen kaavaehdotusvaihetta. Myös kaavaselostusta täydennetään kaukosuojavyöhykkeen osalta. Suunnittelualue sijoittuu vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen läheisyyteen. Suunnittelualueelle on voimassa olevassa osayleiskaavassa osoitettu kaksi loma-asunnon rakennuspaikkaa. Mikäli voimassa olevan osayleiskaavan mukaiset kaksi rakennuspaikkaa rakentuisivat, olisi myös niillä liittymisvelvollisuus viemärijärjestelmään. Täten osayleiskaavan käyttötarkoituksen muutoksella ei ole käytännön merkitystä viemärijärjestelmään liittymisen osalta, sillä tilanne olisi sama myös ilman kaavamuutosta osayleiskaavan mukaisten lomarakennuspaikkojen rakentumisen myötä. Kaavamuutoksen mukainen AO-rakennuspaikka on muodostettu 15.11.2022 lopetetussa kiinteistötoimituksessa. Toimituksessa on perustettu kiinteistön hyväksi 12 metriä kulkuyhteysrasite kantakiinteistön alueelle. Rasitealuetta on mahdollista hyödyntää myös tarvittavien vesihuoltolinjojen asentamiseen. Karttakopio toimituskartassa on alla. Kahden lomarakennuspaikan muuttamisella yhdeksi ympärivuotiseksi asuinpaikaksi ei katsota olevan merkittäviä vaikutuksia mainituilta osin. Alueen jätevesihuolto olisi toteutettava myös lomarakennuspaikkojen rakentumisen myötä. Muutoksessa alueelle sallittujen rakennuspaikkojen enimmäislukumäärä puolittuu, joten kaavamuutoksen myötä toteutuvalla rakentamisella voidaan arvioida

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Eriytisesti ottaen huomioon, että rakennuspaikkoja on osoitettu pysyvään asumiseen, yleiskaavassa ei ole riittävästi selvitetty kaavan vaikutuksia kaava-alueen yhdyskuntarakenteeseen, vesi- ja viemärihuollon järjestämiseen, pohjavesien suojeluun eikä rakentamisen vaikutusta ympäröivään alueeseen. Kaavaan ei liity riittäviä vaikutusselvityksiä, jotta voitaisiin arvioida, miten kaava vaikuttaa ympäröivien alueiden tulevaan maankäyttöön tai siihen, miten alueen (jäte)vesihuolto on ympäristönsuojelun näkökulmasta tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista järjestää. Yleiskaavan laatiminen yksityisen aloitteesta ja kustannusten periminen Virtain kaupunginhallituksen kaavoituspäätöksen 8.12.2022 § 362 esittelytekstin mukaan yleiskaava laaditaan maanomistajan aloitteesta ja maanomistaja sitoutuu vastaamaan kaikista yleiskaavan laatimiskustannuksista. Yleiskaavan laatimiselle tai muuttamiselle maanomistajan aloitteesta ei ole laissa vastaavaa oikeutta, kuin ranta-asemakaavasta on MRL 74 §:ssä säädetty. Yksittäisen rakennuspaikan ratkaiseminen yleiskaavaa muuttamalla yksityisen aloitteesta voi johtaa kunnassa hankalaan tilanteeseen. Vastaava mahdollisuus olisi yhdenvertaisuusperiaatteen vuoksi jatkossa myönnettävä kaikille, jotka haluavat muuttaa lomarakennuspaikkansa ympärivuotiseksi. Yleiskaavan kustannusten perimisestä yksityiseltä on maankäyttö- ja rakennuslaissa säännöksiä vain tuulivoimarakentamista (MRL 77 c §) ja rantojen loma-asutusta (MRL 76 §) ohjaavien yleiskaavojen osalta. Vain tuulivoimarakentamista koskevien yleiskaavojen kustannukset ovat mahdollista periä yksityisiltä kaava-aloitteen tekijöiltä kokonaisuudessaan. Lomarakentamista koskevan yleiskaavan kustannuksista voidaan periä korkeintaan puolet. Muun tyyppisten yleiskaavojen kustannuksien perimiselle ei ole maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia perusteita. MRL 12a luvun säännökset yhdyskuntarakentamisesta kunnalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta koskevat vain asemakaavaa eivätkä yleiskaavaa. Voimassa oleva Virtain keskustaaajaman osayleiskaava on suhteellisen uusi ja saanut lainvoiman vuonna 2017. Kaavan laatimisen aikaan seurakunnan maille on osoitettu kaksi loma-asunnon rakennuspaikkaa. Nyt kyseessä olevan kiinteistön määräala on muodostettu yleiskaavan voimaantulon jälkeen. Uudet omistajat ovat määrään kauppaa tehdessään tienneet ostavansa kaksi lomamasuntojen rakennuspaikkaa. Tämänkään perusteella ei ole mitään sellaisia oikeutettuja odotuksia, joiden pohjalta kunnalla olisi velvollisuus ryhtyä yleiskaavan muuttamiseen tai myöntää rakentamiselle poikkeamislupa. ELY-keskus nostaa esille vielä poikkeamismenettelyä koskevan lainkohdan (MRL 171 §), jonka mukaan poikkeaminen ei saa aiheuttaa haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle. Nyt kyseessä olevalla käyttötarkoituksen muutoksella ai-	olevan vähemmän vaikutusta alueen maiseman ja kokonaiskuvan kannalta, kuin mitä voimassa olevan osayleiskaavan mukaisella kahden lomarakennuspaikan toteuttamisella olisi. Pohjavesiä koskevat määräykset on osoitettu voimassa olevan osayleiskaavan pv-1 määräyksen mukaisesti. Kaavakartalle lisätään ennen kaavaehdotusvaihetta merkintä ja raja-alueen osittaisesta kuulumisesta vedenottamon kaukosuojavyöhykkeeseen. Kaavan vaikutusten arviointia täydennetään ennen kaavaehdotusvaihetta. Kunnalla ja yksityisellä maanomistajalla on laaja ja yleinen yksityisoikeudellinen vapaus sopimusten laadintaan, eikä sitä ole maankäyttö- ja rakennuslailla erikseen rajattu. Sekä MRL 76 §:ssä että 77 c §:ssä on kyse kunnan oikeudesta periä yleiskaavan laadintakustannukset tai osa niistä maanomistajalta julkisoikeudellisena maksuna. Nyt esillä olevassa kaavamuutoksessa ei ole kyse tällaisesta maksusta, vaan maanomistajan ja kunnan välisestä vapaaehtoisesta sopimuksesta. Virtain kaupunki päättää alueellaan voimassa olevien yleiskaavojen muutostarpeesta ja vastaa alueiden käytön suunnittelusta. Virtain kaupunki on laatimassa oikeusvaikutteisen osayleiskaavan muutosta, joten MRL 171 § ei merkityksellinen asian ratkaisemisen kannalta.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
heutetaan haittaa kaavan toteuttamiselle ja alueiden käytön muulle järjestämiselle. Rakentaminen edellyttää jätevesihuollon toiminta-alueen laajentamisen ilman kokonaisvaltaista verkoston suunnittelua pohjavesialueella tai vedenottamon suoja-alueella, eikä poikkeamiselle ole sen vuoksi edellytyksiä. Yhteenveto Aluetta on sijaintinsa vuoksi pidettävä asemakaava-alueiden lievealueena, jossa rakentamisen tulee perustua asemakaavaan. Maakuntakaavan perusteella Puttosten taajama-alueella on akuutti tarve asemakaavan laatimiselle. Voimassa olevassa yleiskaavassa alue on osoitettu pienin toimenpitein kehitettäväksi asuinpienalojen alueeksi. Yleiskaava ei tarkemmin määrittele mitä pienillä toimenpiteillä tarkoitetaan. Alueen vesihuollon kehittämisen näkökulmasta ainakin kaikkien alueelle rakennettujen rakennuksien saaminen viemäröinnin toiminta-alueelle on tarpeellista ja välttämätöntä. Tämän ja aikaisemmin yleiskaavan käyttämisestä rakennusluvan perusteena sanotun perusteella alueen rakentamisen ohjaamisessa yleiskaava tai poikkeamismenettely eivät ole riittäviä ohjauskeinoja. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan alueen kehittämisen tulee ratkaista asemakaavoituksella, jonka yhteydessä alueen vesihuolto suunnitellaan siten, että sen toteuttaminen on yhdyskuntataloudellisesti perusteltua. Kunnan nykyisin mahdollisesti laskeva väestönkehitys tai se, että alueelle ei ole viime aikoina ollut merkittävää rakentamispainetta eivät poista asemakaavallisen tarkastelun tarvetta.	Suunnittelualue sijoittuu vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen läheisyyteen. Suunnittelualueelle on voimassa olevassa osayleiskaavassa osoitettu kaksi loma-asunnon rakennuspaikkaa. Mikäli voimassa olevan osayleiskaavan mukaiset kaksi rakennuspaikkaa rakentuisivat, olisi myös niillä liittymisvelvollisuus viemärijärjestelmään. Täten osayleiskaavan käyttötarkoituksen muutoksella ei ole mitään merkitystä viemärijärjestelmään liittymisen osalta. Suunnittelualueen ja sen lähialueiden asemakaavoituksen käynnistäminen ja sen ajankohta ovat Virtain kaupungin harkittavissa. Osayleiskaavamuutos ei poista mahdollisuutta alueen myöhempään asemakaavoitukseen. Nyt osayleiskaavan muutosalueena olevan alueen on katsottu muodostavan riittävän ja tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.
Pirkanmaan maakuntamuseon lausunto (4.1.2023): Suunnittelualue on rakentamatonta metsäaluetta. Alueella ei valtakunnallisissa tai maakunnallisissa rakennettujen ympäristön tai maiseman selvityksissä ole tunnistettu olevan erityisiä arvoja. Kaavamuutosalueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita. Kaava-alue on kuulunut vuonna 2009 tehdyn arkeologisen inventoinnin tutkimusalueeseen (Mikroliitti Oy: Virrat, Keskustan ja sen ympäristön osayleiskaava-alueen muinaisjäännosinventointi 2009). Tutkimus tulee mainita koko nimellä kaavaselostuksen sivulla 3 kaavan taustamateriaalien joukossa. Muilta osin Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole hankkeesta huomautettavaa.	Korjataan taustamateriaalin viittaus kaavaselostukseen ennen kaavaehdotusvaihetta.
Virtain seurakunta (17.1.2023): Virtain seurakunta on käsitellyt lausuntopyynnön kirkkoneuvoston kokouksessa 20.12.2022 § 119 ja antaa lausuntonaan, ettei sillä ole huomauttamista kaavamuutosestyksestä.	Merkitään tiedoksi.

Turussa 1.2.2023

Nosto Consulting Oy

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of connected loops and a long horizontal stroke.

Pasi Lappalainen
dipl.ins.